

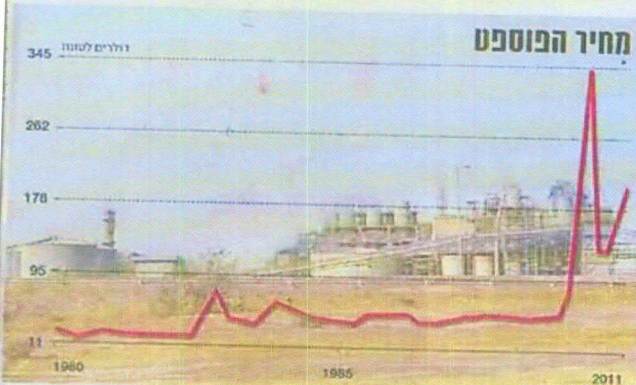

מי מרוויח מאוצרות הטבע

www.TheMarker.com

כיל מוכרת פוספט במיליארדים - ומשלמת

לא רק אשלג: עבור כריית טונה פוספט משלמת כיל למדינה 44 סנט בלבד, אף שמחיר המחצב זינק ל-190 דולר לטונה • בשנתיים האחרונות החמיצה המדינה שלוש הזדמנויות לתיקון שיעור התמלוגים, שנקבע ב-1925 • כיל: "הנתונים בדר"חות הכספיים אינם רלוונטיים לחישוב התמלוגים"

מבטל הפוספטים של כיל במישור רוחם. התברר אמורה לקבל היגור כרייה נוסף ליד ערד

עידן טומר, בעלי כיל

עקיבא חוזס, מנהל כיל

נאחז מירב ארלוחורוב

התנהלותה של

למדינה מול כל בנות
כריית משאבי טבע במשימה
לעודד תמריחה. הסבוע נמצאת
הממשלה בענייניו של מאבק
על אושרו התמלוגים המרובה בינה
לכיל בנות התמלוגים שתשלם
החברה על כריית האשלג טים
המלח. במסגרת הסכם המדינה,
נקבע כי מיליארד תמלוגים
של 2-10% מיהודת. באותה
עת, כיל משלמת על משאב
טבע אחרי, הפוספטים, התמלוגים
של 0.3% בלבד.
כיל כורה פוספטים בנגב,
ואמורה כריית לקבל היתר
לכרות גם בשדה בריר סלוד
ערד, שנחשב לסדה גדול
כמיוחד. פוטנציאל הכרייה
בשדה התגלה על ידי ממשלת
ישראל בשנות ה-80. כיל מכרה
פוספטים ב-1.06 מיליארד
דולר ב-2010 ורשמה רווח
תפעולי של כ-109 מיליון דולר
- ותוך כסו זה שילמו רק
3.3 מיליון דולר תמלוגים
למדינה. מדינת כיל שיעור
תמלוגים של כ-3% בלבד
מהרווח, ושל כ-0.3% בלבד
מהכריית. זאת אף של פי
חוק הכרייה, אמורה כיל לשלם
2% מתפוקת התמלוגים
למדינה.
חוק הכרייה נקבע על
ידי המנדט הבריטי ב-1925.

לכאורה, המדינה ניצחה
בכורות, התמלוגים
התייקרו פי 18 בתוך שלוש
שנים. בפועל, עם זאת, כיל
משלבת כיום תמלוגים של
44 סנט לטונה, לעומת מחיר
שוק של 190 דולר לטונה
- שיעור תמלוגים מנוחך של
0.25%-0.3% בלבד, והרבה
מתבטא גם בשיעור הרווחיות
הגבוה של כיל, משמע, שיעור
תשלום התמלוגים - 0.3%
בלכר מהכריית ורק 3%
מהרווח - נמצא תחוק מתחת
לרף התמלוגים שנקבע לכיל

לשיטת חישוב התמלוגים
- כלומר לא לגבי שיעור
התמלוגים, אלא רק לגבי דרך-
החישוב שלהם. המגשר דרוך
סטרס, לעבר הממונה על
ההגבלים העסקיים, פסק כי על
כיל לשלם למדינה 11 מיליון
דולר נוספים, בגין השנים
2009-2000. התמלוגים נקבעו
כסכום כספי לטונה, בעקבות
זאת זינקו התמלוגים מכ-2.5
סנט לטונה לכ-26 סנט לטונה.
ב-2010 עורכרו התמלוגים טוב,
לפי נוסחת סטרס, ונקבעו על
44 סנט לטונה.

באותה שנה זינק מחיר הפוספט
לשיא של כל הזמנים של 345
דולר לטונה. בעקבות המסבר
הפיננסי ירד מחיר הפוספט
חזרה לכ-100 דולר לטונה, אבל
מאז חזר ונעלה לכ-190 דולר
לטונה - משמע מחיר גבוה
למעט פי ארבעה מהממוצע
ההיסטורי.
במקביל להתפתחויות
ההיסטוריות במחירי הפוספט,
נכנסה גם המדינה למדינה של
תמלוגי הפוספט. פרויקטיות,
ב-2009 מתחיל לרוץ גישור
בין המדינה לכיל בנוגע

בתקופה שבה הסבירות למציאת
פוספטים בארץ ישראל נחשבה
לנמוכה ביותר. ב-87 השנים
שהלפני מאז נחקק החוק
השתנה רב או שניים בנוגע
לכריית פוספטים. במיוחד,
התמלוגים שנויים חדים בעולם
הפוספטים בשלוש השנים
האחרונות.
במשך כ-35 שנה היה מחיר
הפוספט בעולם קבוע על קרוב
ל-50 דולר לטונה. המציאות
הניגונה הזו השתנתה בחרות
ב-2008, עם הגאות העולמית
הפולה של חומרי הגלם.

תמלוגי האשלג שהוטלו על כיל: גבוהים מבריטניה וספרד, נמוכים משמעותית מקנדה

גבוהה נפתח הממשלה שלה מהמקובל באנגליה וספרד, אבל
נמוכה מזה של קנדה. באחד שהמדינה אינה רוצה לפגוע
בכריית התחומים של כיל, ההשוואה הזו סלמרת על תח
כמסלה סביר בהסתכלות עולמית.
עם זאת, צריך לציין כי עלויות הפקת האשלג ביי-
שאל נמוכות מסאר העולם - זאת משום שים המלח
הוא סברה מתוח, כעוד שבעולם כורים אשלג בכפרות
סגורים. המבול הזה מכיל לכך שיעור הרווחיות של
כיל הוא גבוה מאוד, דבר המתבטא ברווח הגבוה שהיא
רושמת בשנים האחרונות - במיליארד דולר בשנה.
לאור זאת, השענה על "רווח עודף" בכיל - כשם
שהברות הגו מוטו על זרווח העודף שלהן בידי וע'
דת שישנסי - קיימת בכל מקרה, וכנראה תתייב
התייחסות משלתית בעתיד.

מדי שיעור התמלוגים הוא נמוך מאוד, ועומד על 2%-
3% בלבד. באנגליה ובספרד יש לכיל מפעלים, לעומת
זאת, בקנדה, שבה פועלת מתחנתה הגדולה של כיל
- הברת פוטאס - שיעור התמלוגים הישמי הוא 2.1%.
בפועל, עם זאת, קנדה מעודדת השקעות בכריית אש-
לג באמצעות ניכוי ההשקעות מהובת התמלוגים, כך
שיעור התמלוגים המשוולם בפועל הוא נמוך בהרבה.
כיל, נוכחי, משלמת תמלוגים של 5% עד 1.5 מיליון
טונה ו-10% מעבר לכך.
כנוגע לסמ הברות - מס החברות בישראל הוא
25%, אבל ההערכה היא שכיל תשלם כסופו של דבר
מס נמוך יותר. בבריטניה מס החברות הוא 25%, מס
מדי 30% ובקנדה 27%. כך שמדינת מס הברות, אין
הבדל גדול בשיעור המס בין המדינות השונות,
בשקלול כל הרכיבים. הישמיים בלבד, נראה כי ישראל

השוואת נתח הממשלה מרווחי כיל לתח
הממשלה שמשלמות חברות אשלג אחרות
בעולם, מעלה תמונה מורכבת מאוד. עם זאת, בהכללה
ההערכה היא כי נתח הממשלה ברווחי כיל גבוה מזה
אמטובל בבריטניה ובספרד, ונמוך מזה של קנדה.
ההשוואה העולמית מסובכת, כי קיים הבדל עצום
בין המס הישמי (סטטורי) ובין המס הנגבה בפועל,
משום שסמ החברות בישראל עמד על 24%, בש
עה שכי - שהיתה כלולה בתוך חוק עירוד השקעות
הזו - שילמה בפועל מס של כ-12% בלבד. עם זאת,
גיתן לנסות ולהשוות את הרכיבים הסטטוריים של
נתח הממשלה במדינות השונות, בעיקר אנגליה, ספרד
וקנדה. מדינה מערבית נוספת שבה נכרה אשלג היא
גרמניה, אבל לגביה אין עדיין נתונים.
לפי ההשוואה שערך משרד האוצר, באנגליה ובסי

מירב ארלוחורוב

5 יום ג' 3 בינואר 2012 ח' בטבת תשע"ב

TheMarker

www.TheMarker.com

חדשות
המתשלה העלתה
את המס - וחברות
הסיגריות גורפות קופון

11

אוצרות הטבע שלנו מירב ארלחורוב

המדינה ישנה בעמידה כבר 87 שנה

התמלוגים מתקדמו בעקבות ההודות מ-2.5 סנט לטונה מוספס ל-26 סנט, ולאחר מכן ל-44 סנט. ללא ספק ניצחון מוחץ למדינה. עד שנתונים כי המוספס נסחר כיום במחיר של 190 דולר לטונה. הניצחון המוחץ של המדינה, למיכך, העלה אותה לשיעור תמלוגים של בערך 0.3%.

חוק הברית קובע כי על כרייה בארץ ישראל ישולמו תמלוגים של 2% מהכספים. בשהחוק נכתב, "ארץ ישראל" הייתה אכן המונח המתאים - השנה הייתה 1925, בארץ של המנדט הבריטי, וברית משאבי טבע במלכותיה הצעירה נראתה כמו הלום רחוק.

ככל זה טרחה, כמובן, מאד שבמסגרת שלב משדר התשתיות לא יושב שתפקידו לבחון את חוק המדינה, כאמור ב-1925, ולהציע חוק ערבי במסגרת. החרדים במלשונם, בדעו עריות מתרפקים על "מי המנדט הבריטי - מי הם שיעור להחליף את החוקים המגושרים בחוקים עבריים כשרים למתחרהן התבטלות בני הבריטים. מתברר, לא פתה על המדינה גם כשהיא ביצעה מהלכים עצמאיים דרטיים בנכסיה מדינת ישראל לא היטה למכור את הכוח להפס נפש וגו, או את הכוח למכור אשלה ומופססיו, וזאת מבלי שהיא טרחה לבצע שינויים בחוקים דלונטיים. כל הפכה מתורה ממשלתית לפרטית בשנת 90, מבלי שהייתה טעל מיו היא פעלה - ושתמר במובן למידותיה של הברה ממשלתית - טונה הברה היפוי הפס והפרטו גם הן, בשנים שכלם חשבו שאין הם סיכו שייבא כאן אף פעם 1/10 או פס, וגם הם החוק מ-1952 נאסר בחוק. ומבטו, החם הבחירה תרצה והופס - חברת המופסס הפכה לחלק מכל המדינה - מבלי שאיש מבין בעודת כי בעולם פרטיים הם אלו שיספקו מעתה בתשלום תמלוגים עליונים של 2% למדינה.

ההקדמה העליונה של כרייה בארץ ישראל. מסבכו של טבע, הם הסומקי בשיעור תמלוגים נמוכים מאד - המינומליים האפשריים. ב-87 השנים שהלמו מאן, הכרייה בארץ ישראל הפכה תחום חוקי לפעילות. גם הבריטים הלכו, והיהודים ירשו את מקומם. בניתיים השתנו עוד אי אלו דברים. למשל, חברות ממשלתיות שעסקו בחיפוש מחצבים ובריותם הופרטו והפכו לחברות פרטיות. ובכל התקופה הזו לא חשבה מדינת ישראל שטעלת עליה חובה כלשהי לבחון את חוק הברית, ולערוך אותו.

מדינת ישראל נרדמה בכל הקשור להגנה על זכויותיה במשאבי הטבע שלה. היא לא טרחה להתעורר מתרדמתה אפילו כשהעבירה את הזכות לידיים פרטיות

ועדת שיינסקי, שנודעה באופן תקדימי על ידי שר האוצר וכל שיינויך לבחון את הנחה שמקבל הציבור ורוב תוגליות הנו בוים, הייתה הפעם הראשונה שבה טרחה מדינת ישראל להסתכל על חוקיה עתיקי הווימים בחתום משאבי הטבע ועדת שיינסקי במתנה את חוק הימפוי תבסס מ-1952, ונגיעת למסגרת שמוכרזת בחוק ענת'יקה, וזה הזמן לשנותו - להוסיף גם רווח ערוף והגנה מכוונה תגליות הנו, אלא שחוק הימפוי תבסס הוא לא החוק הקנת'יקה היחיד במסגרתו כיל, להחיד, מועלת על פי חוק סובסד את תנאי החיית שלה. החוק הוא משנת 1961, ונקבע בו כי התמלוגים שתסלם כיל יגיעו עד ל-10%, וגם זה רק מעל תמקיה שנתית של מעל למיליון טונה אשלה. עד לאותו מועד התבקשה כיל להמשיך ולסלם תמלוגים של 5% על תמקיה האשלה שלה. כרייה של מחצבים אדריים, כמו חול או מופססיום, מתבקשים הכורים להסתכן על חוק הברית הקשיש ולהתספק ב-2% תמלוגים. כך קרה שבשנת 2009 טונה משרד התשתיות לקיים כרורת עם כיל, בנוגע להישוב תמלוגי המופססיום, משרד התשתיות מצנע ומקבל פסק בורד לטובתו - וכיל כסלמת למדינה תוספת של 11 מיליון דולר תמלוגים בנין השנים 2009-2000. לא רק, אלא שטבס

רק 0.3% תמלוגים

במועלי קיים הברל מסעועתי בין כמות החומר הכרוי ובין הוצרות המונכרת הופיית; נוטת התמלוגים היא נוטתה מורכבת המתבססת על מחד טלע המופסס, כניסוי הוצאת מוכרות לייצור. במסדר האנרגיה והמים הדיספו כי "בכוננת המסדר לבצע סקר טקיף בנושא תמלוגים מאוצרות טבע מדינות שונות בעולם. המלצות הסקר יעובדו ויימנעו על מנת לעדכן, כמדידת הבורד, את גביות התמלוגים בישראל. מביל זמסר בתגונת "הנתונים ברו'הית הכספיים אינם רלוונטיים להחשוב התמלוגים - הם כוללים נתונים של מעילות בחברות ורות, וכן מכירות של מוצרי המפסר מורכבים". ככיל, עם זאת, סורבו להפסיד את הנתונים הרלוונטיים - מכירות, רווח והיקף תמלוגים מסויית המופסס בישראל כלבר.

בתחום האשלה השבוע, וגם הרחק מתחת למה שנקבע בחוק הברית. רווחיות כיל בתחום המופססיום רק השתפרה מאד, בעקבות הוינוק במחירי המופסס - את תשעת החרשים רואי לבחון את סבירות החוק המנטורי, אבל המדינה לא גם כשדקי לבחון את גובה נתח המפסלה ברוח'ה הברוח הנו, ושיטתה לשם כך את חוק חופסי הנפס הייסטורי מ-1952, לא טרחה המפסלה לברוק טוב את עמדתה לגבי חוק הברית המנטורי ושיעור התמלוגים הראוי המופססיום. והנה, השבוע נקבע הסכם משרד היסטורי בין כיל לבין המדינה לגבי תמלוגי האשלה, ושוב המדינה לא טרחה להכניס להסכם גם את שאלת תמלוגי המופסס. אלו נסארו ברמת החיקות של 2%, שהיא כיום מעשיית 0.3% כלבר.

משרד האנרגיה והמים: נוצע סקר חקיף בנושא הסיבה לשיעור התמלוגים הנמוך הוא שהבוררות התבססה על החוק המנטורי הישן, הקובע כאמור שיעור התמלוגים של 2%. המדינה, כמובן, נכנסה לבוררות מול כיל - אבל התמקדה רק בשאלת הישוב התמלוגים ולא בגובהם של התמלוגים. המשרד שסרום אמנם העיר בבוררות כי

הרווחיות של כיל בתחום המופססיום השתפרה בעקבות הזינוק במחירי המופסס: את תשעת החודשים הראשונים של 2011 היא סיימה עם מכירות של 1.34 מיליארד דולר ורווח של 192 מיליון דולר

מבעל בקורה של מופסס, המתחרת הגדולה של כיל